GOSPODARKA BEZ EKONOMA II

WYZWANIA WSPÓŁCZESNEJ GOSPODARKI

Materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
im. prof. Jana Winieckiego

pod redakcją
Elżbiety Adamowicz i Jarosława Janeckiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

GOSPODARKA BEZ EKONOMA II

GOSPODARKA BEZ EKONOMA II
WYZWANIA WSPÓŁCZESNEJ GOSPODARKI

Materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
im. prof. Jana Winieckiego

pod redakcją
Elżbiety Adamowicz i Jarosława Janeckiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
Gdańsk 2022

Recenzenci	dr hab. Henryk Ćwikliński, prof. UG dr hab. Jacek Pasieczny, prof. UW
Redaktor Wydawnictwa	Jerzy Toczek
Proofreading	Piotr Styk
Projekt okładki i stron tytułowych	Filip Sendal
Skład i łamanie	Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
© Copyright by Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

ISBN WUG 978-83-8206-503-9
ISBN WSIiZ 978-83-66551-30-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania
z siedzibą w Rzeszowie
ul. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów
tel. +48 17 866 11 11
e-mail: wsiz@wsiz.edu.pl
www.wsiz.edu.pl
Księgarnia internetowa: https://ksiegarnia.wsiz.pl/

Unikatowy Identyfikator Wydawnictwa WSIiZ: 76600

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wprowadzenie 7

Część I
Pamięci Profesora Jana Winieckiego

Tadeusz Pomianek
Wspomnienie o prof. Janie Winieckim
i słów kilka o aktualnym stanie świata 13

Stefan Markowski
An Economy without the State Overseer
and the two-handed Adam Smith 15

Andrzej Kondratowicz
Profesor Jan Winiecki – sylwetka odważnego ekonomisty 49

Jan Winiecki
Memoirs of a (Highly) Political Economist 59

Część II
Konsekwencje gospodarcze wojny w Ukrainie

Economic consequences of the war in Ukraine 77

Część III
Wyzwania współczesnej gospodarki

Jarosław Janecki
W poszukiwaniu nowego paradygmatu polityki pieniężnej 91

Tomasz Grabia
Determinanty skuteczności ekspansywnej
i restrykcyjnej polityki makroekonomicznej 115

Julia Patorska
Poszukiwanie optymalnego rozwiązania systemu gospodarowania odpadami
opakowaniowymi w celu maksymalizacji dobrobytu indywidualnego . . . 135

Wprowadzenie

Miejscem drugiej konferencji Towarzystwa Ekonomistów Polskich „Gospodarka bez ekonoma – którędy do dobrobytu?", dedykowanej współzałożycielowi i wieloletniemu Prezesowi Towarzystwa profesorowi Janowi Winieckiemu, był kampus Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Kielnarowej koło Rzeszowa. Konferencja odbyła się w dniach 2–3 czerwca 2022 r. Celem zainicjowanej przez TEP, we współpracy z Wydziałem Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego oraz Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, serii konferencji naukowych jest propagowanie myśli i dorobku naukowego Profesora.

Na potrzebę takich spotkań wskazują doświadczenia z pierwszej konferencji, która odbyła się w 2020 r. Ze względu na obowiązujący wówczas reżim covidowy nie spotkaliśmy się w Sopocie, miejscu tak bliskim Profesorowi. Ożywione dyskusje, prowadzone w przestrzeni wirtualnej, skłoniły organizatorów do kontynuowania projektu. Konferencja w 2022 r. miała już charakter hybrydowy. Spotkania odbywały się zarówno w przestrzeni realnej, jak i wirtualnej. Doświadczenia okresu pandemii wskazują, że taka forma organizacji konferencji będzie standardową praktyką, ułatwiającą dotarcie z przekazem do wszystkich zainteresowanych osób.

W prowadzonych dyskusjach dominowały dwa główne problemy ciążące nad współczesną polityką gospodarczą: konsekwencje gospodarcze wojny w Ukrainie i problemy ery pocovidowej. Pierwsza część konferencji tradycyjnie poświęcona była patronowi konferencji. W osobistych wspomnieniach podkreślano dorobek merytoryczny profesora Winieckiego i jego wkład w rozwój teorii ekonomii i polityki gospodarczej. Wskazywano też jego zasługi dla budowy nowego ładu rynkowego w gospodarce polskiej, zarówno

w postaci projektów reformy systemu, jak i skutków realizowanych przez całe życie pasji Profesora – powszechnego edukatora i osoby zwalczającej patologie eksperymentu socjalistycznego (tak tę pasję Jana Winieckiego określił Adam Brzeski). Dokonania Profesora na tych polach przyczyniły się zarówno do popularyzacji idei wolnorynkowych, jak i podejmowania wielorakich inicjatyw edukacyjnych i gospodarczych. Na inspirujący charakter działalności Profesora Winieckiego, który potrafił zarażać ludzi do swych pasji i skłaniać ich do podejmowania różnorodnych wyzwań, wskazywał gospodarz konferencji, prezydent WSIiZ Tadeusz Pomianek, podkreślając wkład patrona konferencji w rozwój kierowanej przez siebie uczelni. Zastanawiano się także nad rozwojem szeroko rozumianej edukacji ekonomicznej społeczeństwa oraz dyskutowano nad przyczynami popularności idei populistycznych i etatystycznych. Poszukiwano przyczyn odwrotu od idei wolnorynkowych. Konferencja stworzyła dodatkowe możliwości prezentacji i omówienia wyników badań prowadzonych w różnych ośrodkach akademickich, przyczyniając się do rozwoju nauki, popularyzacji wiedzy ekonomicznej oraz integracji samego środowiska akademickiego.

Tematykę zawartych w tej książce artykułów podzielić można na trzy części. Część pierwsza: *Pamięci Profesora Jana Winieckiego* ma charakter bardzo osobisty. Składają się na nią wspomnienia wybitnych osób, przedstawicieli środowiska nauki, bliskich współpracowników Profesora Winieckiego z różnych okresów i dziedzin jego aktywności. Są to Tadeusz Pomianek, Stefan Markowski i Andrzej Cz. Kondratowicz. W tej części zamieszczono także przetłumaczony fragment niewydanych dotychczas w Polsce wspomnień Winieckiego pt. *Memoirs of a (Highly) Political Economist*. Wspomnienia współpracowników i osób bliskich Profesorowi, a także jego samego pozwolą Czytelnikom uzmysłowić sobie ogrom dorobku Profesora, jego niespotykaną aktywność badawczą, publikacyjną i edukacyjną, przybliżając jednocześnie jego postać jako człowieka.

W części drugiej, zatytułowanej *Konsekwencje gospodarcze wojny w Ukrainie,* przedstawiono omówienie problemów dyskutowanych podczas panelu otwierającego drugi dzień konferencji. Uczestnikami panelu, prowadzonego przez Witolda Kwaśnickiego[1], oprócz przedstawiciel TEP, Krzysztofa Błędowskiego i Jacka Wojciechowskiego, byli przedstawiciele Ukrainy, zarówno

[1] Było to jedno z ostatnich wystąpień Profesora. Witold Kwaśnicki zmarł 19 lipca 2022 r.

obecni w Polsce Marianna Bida i Iryna Ruda, jak i w Ukrainie: Dmytro Boyarchuk.

W trzeciej części, zatytułowanej *Wyzwania współczesnej gospodarki,* zamieszczono opracowania, w których poruszone zostały tematy budzące wiele kontrowersji, nie tylko wśród ekonomistów. Należą do nich zagadnienia związane z określeniem paradygmatu w polityce pieniężnej, przedstawione w artykule Jarosława Janeckiego, oraz determinantami skuteczności ekspansywnej i restrykcyjnej polityki makroekonomicznej, którymi zajął się Tomasz Grabia. Wśród omawianych tematów w tej części konferencji znalazły się zagadnienia związane z problemem poszukiwania optymalnego rozwiązania systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi przedstawione przez Julię Patorską.

Merytoryczną część konferencji uzupełniają również wygłoszone referaty, które nie znalazły się w monografii pokonferencyjnej (można się z nimi zapoznać na stronie konferencyjnej: https://tep.org.pl/ii-ogolnopolska--konferencja-naukowa-im-prof-jana-winieckiego/). Wśród nich znalazł się referat Stefana Markowskiego dotyczący dynamiki dostosowania emigrantów, wyniki badań Konrada Walczyka dotyczące zagadnienie przestrzennego zróżnicowanie dochodów w Polsce w latach 2008–2020, a także referaty przedstawiane przez zespół FAME/GRAPE Joanny Tyrowicz, dotyczące głównie zagadnień związanych z rynkiem.

Zapraszamy do lektury materiałów pokonferencyjnych oraz udziału w kolejnej, trzeciej konferencji, która odbędzie się w 2024 r. Szczegóły pojawią się na stronie www.tep.org.pl.

Elżbieta Adamowicz
Jarosław Janecki

Część I

Pamięci Profesora Jana Winieckiego

Tadeusz Pomianek

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Wspomnienie o prof. Janie Winieckim i słów kilka o aktualnym stanie świata[1]

Warto przypomnieć, że Profesor Jan Winiecki pracował na naszej uczelni, w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania, na etacie przez 14 lat. To oznacza, że co najmniej kilka tysięcy studentów miało okazję brać udział w zajęciach prowadzonych przez znakomitego ekonomistę. Jak wszyscy wiemy, Profesor kładł duży nacisk na edukację ekonomiczną. Uważał, że jest ona ważna, jeśli ma się stabilizować gospodarka rynkowa, demokracja, jeśli mamy mieć lepszą klasę polityczną. Profesor był zresztą coraz bardziej poirytowany klasą polityczną, bo proces jej rozwoju szedł dokładnie w odwrotną stronę, niż on to sobie wyobrażał. Z kontaktów z Profesorem skorzystali oczywiście także pracownicy, był ich patronem, mentorem – niewątpliwie wiele osób wyrosło czy dorosło przy Profesorze. Często przychodził do mnie i mówił mi o pewnych zdolnych studentach, że warto się nimi zainteresować, więc niektórzy z nich na naszej uczelni pracują, realizują całkiem dobrą karierę, piastują odpowiedzialne stanowiska, inni zrobili karierę poza uczelnią. Ostatnim przedsięwzięciem Profesora na naszej uczelni był koordynowany przez niego cykl spotkań z wybitnymi ekspertami pt. *Zrozumieć świat*. Cykl ten uświetnił obchody 20-lecia Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania.

Dla mnie, inżyniera, spotkania z Profesorem stanowiły przednie lekcje ekonomii. Skwapliwie z nich korzystałem. Przez wiele lat walczyłem w imieniu uczelni niepublicznych, żeby zreformować system finansowania szkolnictwa

[1] Fragment wystąpienia Autora na sesji wspomnieniowej, która odbyła się w dniu 2 czerwca 2022 r. podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej im. Prof. Jana Winieckiego w Kielnarowej koło Rzeszowa.

wyższego i nauki, a Profesor w różny sposób wspierał, doradzał mi, ale zarazem mówił: „Słuchaj, dopóki uczelnie publiczne praktycznie nie muszą się rozliczać z dotacji, a dotacja nie zależy od jakości pracy, to twoje szanse są znikome". Tak też się stało. W latach, kiedy ta walka trwała (2010–2013), relacja między dotacją na studenta uczelni publicznej a średnim czesnym uczelni niepublicznej wynosiła 2,5. Teraz, w 2022 r., wynosi 4. Oczywiście patologie w obu sektorach mają się dobrze, przy takim mechanizmie finansowania nie ma przecież innej możliwości. To, co było ważne dla naszej uczelni, to pytanie: w jaki sposób uczelnia ma się rozwijać, jak ma zapewniać w tych trudnych okolicznościach rynkowych właściwą jakość kształcenia, jak zachować stabilność, skoro jesteśmy tak po macoszemu traktowani przez państwo polskie. Forsowałem i forsuję taką podstawową zasadę, że stabilność i rozwój ma być realizowany przez dywersyfikację źródeł przychodu – Profesor mnie tu mocno wspierał i utwierdzał, że tędy droga. Jak to na dzisiaj wygląda? Aż 53% przychodów WSIiZ to są przychody pozadydaktyczne. W ponad 90 polskich uczelniach ten wskaźnik jest poniżej 10%, więc to jest niewątpliwe mój czy uczelni duży zysk w kontaktach z Panem Profesorem.

Jak wszyscy wiemy, Profesor stawiał trudne pytania i rzucał wyzwania, więc ja chciałbym zakończyć te pierwsze parę słów właśnie w takim stylu, czyli wykorzystać okazję, rzadką okazję, że mam kontakt bezpośredni i online z czołówką polskich ekonomistów i zachęcić ich, żeby zabrali się za rzetelny rachunek ekonomiczny produkcji żywności metodą przemysłową, bo tego po prostu nie ma. Liczone są koszty bezpośrednie, natomiast pomija się koszty dewastacji środowiska, utraty naszego zdrowia czy też złych nawyków żywieniowych. Pomimo wielu raportów i apeli naukowców, że z pól i obór przemysłowych nadchodzi katastrofa, świat intensywnie zwiększa produkcję mięsa. W tej sytuacji kluczowe znaczenie ma właśnie argument ekonomiczny.

Kielnarowa-Rzeszów,
2 czerwca 2022 r.

O prof. Janie Winieckim
patronie Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej,
na którą została przygotowana niniejsza monografia

Prof. Jan Winiecki pracował w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie 13 lat. Dzięki naszym licznym rozmowom ja, jako inżynier, korzystałem z jego znakomitej wiedzy ekonomicznej. Między innymi Pan Profesor utwierdził mnie w przekonaniu, że dywersyfikacja źródeł przychodów da uczelni stabilność i dobre perspektywy rozwoju.

Tadeusz Pomianek

Janek Winiecki był człowiekiem wielkiego umysłu, z ciętym poczuciem humoru, zwłaszcza gdy chodziło o apologetów socjalizmu.

Leszek Balcerowicz

Janek Winiecki nie bał się głosić prawdy o kapitalizmie.

Andrzej Kondratowicz

Prof. Jan Winiecki inspirował: by krytycznie patrzeć na otaczającą nas rzeczywistość, by dyskutować i logicznie argumentować, by szanować partnera w tej dyskusji (a zwłaszcza tego mającego odmienne poglądy). Będąc bardzo aktywnym naukowcem i zwolennikiem liberalizmu, stanowił dla nas wzorzec do bycia równie aktywnym.

Witold Kwaśnicki

Towarzystwo Ekonomistów Polskich

WYŻSZA SZKOŁA INFORMATYKI i ZARZĄDZANIA
z siedzibą w Rzeszowie

Uniwersytet Gdański

ISBN 978-83-8206-503-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

31,50 zł (w tym 5% VAT)